

Vilanova i el turisme industrial

Hi ha entrades per carretera a la nostra ciutat que han esdevingut una mena de tarja de presentació a terminis respecte les oportunitats que ofereix el municipi. Un degoteig d'anuncis pel visitant ocasional –s'entén– que li han d'estimular la descoberta abans de ser empassats pel nucli urbà. Vilanova Estació Marítima, l'Esperit del Romanticisme, la Ruta del Xató o Xarxa de Turisme Industrial, als que podríem afegir-hi Ciutat amiga del Circ o Associació Xarxa de Municipis Indians. Res a dir. Tothom es promociona com vol, o com pot, en un escenari de ciutats cada cop més clòniques i previsibles. Permeteu-me però, d'esplaiar-me amb un dels darrers reclams: Vilanova i la Geltrú- Xarxa de Turisme Industrial, una derivada del Pla de dinamització del producte turístic industrial i de la innovació tecnològica de la Generalitat. Ambició, no?. Una fita més en aquest anhel de reivindicar-nos i reinventar-nos contínuament, camí del “una mica de tot i molt de res”. Escric aquestes ratlles el dia en que els veïns de Sant Adrià de Besós han de decidir en consulta popular vinculant la preservació, o no, de les tres populars xemeneies. Turisme industrial no és passejar-nos per la “indústria viva” que encara conservem, sinó descobrir els vestigis del passat industrial i econòmic. La nostra contribució a la Xarxa es limita –que no es poc– al magnífic Museu del Ferrocarril. Quan cerquem aquells testimonis d'una història industrial que jugava a divisió d'honor, no se'n canta gall ni gallina, més enllà d'uns pocs elements sans i estalvis. En canvi, disposem d'una molt eixerida representació en el nomenclàtor de places i carrers que potser mereixeria algun retret de baixa volada. L'excés d'antropònims, tot i reconèixer que cal honorar aquells que van pilotar iniciatives de progrés, contrasta amb la desmemoria per a moltes fàbriques que van ocupar generacions de treballadores i treballadors. Hi ha carrers dedicats a Sebastià Gumà, a Josep Ferrer i

Vidal, a Manuel Marquès o a Joan B. Pirelli. En canvi, cap vial públic recorda la fàbrica de la Rambla, la fàbrica de Mar, cal Marquès o la Pirelli. Mentre, apliquem genèrics com carrer del vapor o del gas –no sense base històrica–, o carrer del ciment, del tèxtil, de la filatura, o de la metal·lúrgia, que talment podríem trobar a qualsevol altre ciutat. Avui tenim en el Museu del Ferrocarril la joia de la corona. Menystingut i ignorat en altres èpoques, quan la bandera de la Vilanova industrial onejava en el pavelló més alt, ara n'ha esdevingut la icona imprescindible d'aquell patrimoni. Perdut qualsevol vestigi del sector tèxtil i sense una tradició d'arquitectura industrial modernista –més enllà del magatzem de la *Riegos-Fecsa* o la font de la plaça dels carros–, en resten els edificis de la Paperera, la central de la Pirelli o les xemeneies de cal Ganeta, Roset o la Calibradora, que no de la bòbila, com pregona la publicitat d'un centre comercial. Capítol a part mereixerien alguns exemples notables del que en diríem indústries dels serveis públics, els grups d'habitatges obrers o singularitats com el vell molí de mar, vestigi del segle XVIII, on la força de la idea i una peculiar història mereixerien millor sort a la terra de Neàpolis, Gal·làctica i Attic. Comptat i debatut, ens trobem en un escenari de cultura industrial sense patrimoni. Així doncs, cal que el Museu del Ferrocarril es converteixi –també– en el centre d'interpretació de la Vilanova Industrial. I això no és senzill, quan manquen recursos bàsics i urgents per mantenir les infraestructures actuals. El patrimoni exigeix diners, molts diners, i per això no es poden fer polítiques de protecció a ultrança. No preservar totes les pedres, no ha d'implicar, però, la pèrdua de la memòria. El Museu del Ferrocarril ja hi és, ja en gaudim i, malgrat les vicissituds, ... funciona bé!. El Museu podria ser punt de partida d'uns hipotètics itineraris per conèixer la història industrial. D'entrada, ja me'n venen tres al cap. Crec que val la pena de intentar-ho. Ah!, i per cert, a Sant Adrià han decidit finalment de preservar les tres xemeneies del Besós. Potser des del punt de vista tècnic no

són el millor testimoniatge d'arqueologia industrial, però de ben segur que són un magnífic espai de memòria per a molts ciutadans i per a poder entendre les seves històries individuals i col·lectives.

Albert Tubau

(Article publicat al Diari de Vilanova el 5 de desembre de 2008)